

IODE Programı

UNESCO'nun **Hükümetlerarası Oşinografi Komisyonu (IOC)** tarafından Uluslararası Oşinografi Veri ve Bilgi Değişimi (IODE) programı 1961 yılında kurulmuştur. Kuruluş amacı, katılımcı üye devletler arasında oşinografi veri ve bilgi değişimini kolaylaştırarak kullanıcıların veri ve bilgi ürünlerine olan ihtiyaçlarını karşılanması ve deniz araştırmalarını, kullanımını ve gelişimini artırmaktır.

Uluslararası Oşinografik Veri ve Bilgi Değişim Programı (IODE), Uluslararası Oşinografik Komisyon (IOC) çerçevesinde okyanus gözlemi ve veri yönetiminin geniş çerçevesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Küresel Ağın Koordinasyonu: IODE, 100'den fazla Ulusal Oşinografik Veri Merkezi (NODC), Ortak Veri Birimleri (ADU) ve Ortak Bilgi Birimleri (AIU) gibi kurumları içeren bir ağı koordine eder. Bu merkezler, milyonlarca okyanus gözlemini yönetir ve bu gözlemlerin okyanus topluluğu ve genel toplum için erişilebilir olmasını sağlar.

Veri Yönetimi ve Erişilebilirlik: IODE, okyanus gözlemlerini yöneterek ve erişilebilir kılarak okyanus veri ürünleri ve hizmetlerinin oluşturulmasına katkıda bulunur. Bu ürünler ve hizmetler, iklim araştırmalarından deniz kaynakları yönetimine kadar çeşitli uygulamalarda kullanılır.

IOC Değer Zincirine Katkı (B Fonksiyonu): IOC'nin değer zinciri çerçevesinde, B Fonksiyonu toplum tarafından alınan kararları bilgilendiren hizmetler ve değerlendirmeleri mümkün kılan gözlemler ve araştırmaların entegrasyonunu temsil eder. IODE, okyanus araştırma ve gözlem verilerini bu değer zincirine etkili bir şekilde entegre ederek bu zincirin işlevselliğini ve etkisini artırır.

Geribildirim Mekanizması ve Uyarlanabilirlik: IODE, IOC sistemi içinde bir geri bildirim döngüsü sürdürerek sürekli iyileştirme ve yeni taleplere uyum sağlar. Bu, veri merkezleri ağının güçlü kalmasını ve değişen ihtiyaçlara yanıt vermeyi sağlar, böylece yeni gözlemler, bilimsel bilgiler ve hizmetlerin sunulmasını destekler.

Kapasite Geliştirme: Kapasite geliştirme, IODE'nin faaliyetlerinin temel taşıdır ve gelişmekte olan ülkeler de dahil olmak üzere tüm paydaşların okyanus veri yönetimi ve kullanımına tam katılımını sağlar. Bu, okyanus bilgisinin ve sürdürülebilir kalkınmanın peşinde hiç kimseyi geride bırakmama hedefini destekler.

Deniz Bilgi Yönetimi: Veri yönetiminin ötesinde, IODE, deniz bilgi yönetimi faaliyetlerine de katılır. Bu, IOC'nin değer zinciri süreçlerinde oluşturulan yayınlar, raporlar ve diğer belgelerin düzenlenmesi ve yayılmasını içerir. Ayrıca, bu çıktılara katkıda bulunan profesyoneller hakkında bilgi yönetimini de içerir, böylece okyanus araştırma ve yönetiminde şeffaflığı ve sorgulanabilirliği artırır.

Genel olarak, IODE programı, okyanus verilerini toplum yararına kullanmak için IOC'nin çabalarında kritik bir bağlantı görevi görür. Veri paylaşımını kolaylaştırarak, kapasite oluşturmayı destekleyerek ve deniz bilgilerinin etkili yönetimini sağlayarak, IODE dünya çapında bilgilendirilmiş karar verme ve sürdürülebilir okyanus yönetimi için katkıda bulunur.

IODE ve TÜRKİYE

Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Dairesi (SHOD) Başkanlığı, Türkiye Cumhuriyeti ilgili mevzuatı olan 15 Temmuz 2018 tarihli, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 7 Kasım 2019 tarihli, 30941 sayılı resmi gazetede yayınlanan Seyir, Hidrografi ve Oşinografi Hizmetleri Yönetmeliği gereğince ulusal oşinografik veri merkezi konumundadır. Türkiye Cumhuriyeti, Uluslararası Oşinografi Komisyonuna (IOC) üye olup Uluslararası Oşinografi Veri ve Bilgi Değişimi (IODE) programı ile Karadeniz Bölgesinde Okyanus Veri ve Bilgi Ağı (ODIN-Black Sea) programına dahil olan devletler arasındadır. SHOD Başkanlığı, ülkemizi Ulusal Oşinografi Veri Merkezi (NODC) olarak temsil etmektedir.

IODE'nin amaçları şunlardır:

- 1. Tüm deniz veri ve bilgilerinin değişimini kolaylaştırmak ve teşvik etmek:** IOC Denizografik Veri Değişim Politikası'na uygun olarak gerçek zamanlı, yakın zamanlı ve gecikmeli modda metadata, ürünler ve bilgiler dahil olmak üzere tüm deniz veri ve bilgilerinin değişimini teşvik etmek ve kolaylaştırmak.
- 2. Uzun vadeli arşivleme, yönetim ve hizmetlerin sağlanması:** Tüm deniz veri ve bilgilerinin uzun vadeli arşivlenmesini, yönetimini ve hizmet sunumunu sağlamak.
- 3. Uluslararası standartların kullanımının teşviki:** Küresel deniz veri ve bilgilerinin değişiminde uluslararası standartların kullanımını teşvik etmek. En uygun bilgi yönetimi ve bilgi teknolojisi kullanarak standartların ve yöntemlerin geliştirilmesine veya geliştirilmesine yardımcı olmak.
- 4. Üye Devletlere kapasite kazandırma:** Üye Devletlere deniz veri ve bilgilerini etkin bir şekilde yönetmeleri için gerekli kapasiteyi kazandırmak ve IODE ağındaki ortaklar haline gelmelerine yardımcı olmak.
- 5. IOC ve WMO'nun uluslararası bilimsel ve operasyonel deniz programlarını destekleme:** IOC ve WMO'nun yanı sıra sponsor kuruluşlarının uluslararası bilimsel ve operasyonel deniz programlarına danışmanlık ve veri yönetimi hizmetleri sunmak.

Bu amaçlar, IODE'nin küresel işbirliğini teşvik etme, veri yönetimi uygulamalarını geliştirme ve dünya çapında bilimsel araştırma ve operasyonel amaçlar için deniz verilerinin kullanımını destekleme taahhüdünü yansıtmaktadır.

Kaynak: <https://iode.org/about/who-we-are/>